

Nr 67.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Johannes Karlsson m. fl. i anledning av yrkessjukdom eller olycksfall i arbete.
(5:e avd.)

I propositionen nr 79 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 10 februari 1950, föreslagit riksdagen medgiva, att av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. må utbetalas ersättningar på sätt framgår av punkterna 1—6 i nämnda protokoll.

Departementschefen har anfört följande (prop. s. 12—14).

»Inledningsvis torde jag få erinra, att riksdagen under senare år medgivit ersättning av statsmedel till ett antal av silikos drabbade personer, vilka av olika skäl icke kunnat tillerkännas ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagens bestämmelser. Jag bortser i detta sammanhang från de fall då ersättningsanspråk ansetts förfallet på grund av reglerna om tioårspreskription. Bland övriga fall ha vissa avsett personer, som icke efter ingången av år 1931, då bestämmelserna om ersättning för silikos trädde i kraft, varit sysselsatta i arbete där fara för sjukdomen förelegat och på denna grund ej kunnat erhålla ersättning (bl. a. prop. 1945: 173, p. 3—4, 1946: 83, p. 3—6, 1947: 47, p. 2—3, 1948: 62, p. 6 samt 1948: 256, p. 3). I vissa av dessa fall har också tiden mellan det farliga arbetets upphörande och sjukdomens yppande överstigit 10 år, i vilket fall ersättning ej heller kan utgå enligt lagen. I ett fall (prop. 1939: 121, p. 3) har sjukdomen ansetts yppad före silikosbestämmelsernas ikraftträdande den 1 januari 1931 och ersättning på denna grund ej kunnat utgå i vanlig ordning.

De i det föregående under punkterna 1—5 återgivna framställningarna avse likartade fall. I det under 1 behandlade ärendet (ersättning till Johannes Karlsson) har sökanden icke efter 1934 sysselsatts i silikosfarligt arbete. Då yrkessjukdomen icke ansetts yppad förrän 1946, har sökanden icke varit sysselsatt i farligt arbete inom 10 år före yppandet. I de under 2 och 3 behandlade ärendena (ersättning till Anna Kjellin och Gerhard Blomér) har den av silikos drabbade icke varit sysselsatt i farligt arbete efter ingången av 1931. I ärendena 4 och 5 (ersättning till Gustaf Wigert och Gustav Emanuel Lindberg) är fråga om fall där det numera upplysts, att silikos måste anses yppad före nämnda tidpunkt. Lindberg har ej heller varit sysselsatt i silikosfarligt arbete efter denna tidpunkt. I samtliga dessa fall föreligga enligt min uppfattning så-

dana omständigheter, att starka billighetsskäl måste anses tala för att ersättning av statsmedel beviljas. Ersättning bör utgå till Karlsson fr. o. m. den 5 oktober 1948 eller den dag då hans ansökan inkom till riks försäkringsanstalten, till Anna Kjellin fr. o. m. den 15 mars 1948 eller dagen efter hennes makes död samt till envar av Blomé, Wigert och Lindberg fr. o. m. den av riks försäkringsanstalten angivna dag, då hans arbete upphörde.

I detta sammanhang torde jag få anföra följande. En reservant inom försäkringsrådet har i anledning av det under 1 behandlade ärendet uttalat, att om ersättning till silikossjuka personer, som icke äro berättigade till ersättning enligt lagen, finnes böra utgå av allmänna medel, denna fråga lämpligen bör lösas genom en allmän författning i ämnet. Sedan riksdagen numera medgivit, att ersättning av statsmedel må utgå i ett icke obetydligt antal silikosfall, där ersättning enligt lagen icke kunnat medges, tala otvivelaktigt vissa skäl för en mera generell reglering av dessa ersättningsfrågor. En sådan reglering har genom beslut av 1949 års riksdag tillkommit i fråga om de fall då ersättningsanspråk förfallit på grund av bestämmelserna om tioårspre-skription. Det synes emellertid önskvärt, att frågan om en mera vidsträckt reglering får anstå intill dess att socialvårdskommittén framlagt förslag till ny lagstiftning på ifrågavarande område.

I tre av ärendena har ifrågasatts, att ersättning skall utgå med viss avvikelse från grunderna i yrkessjukdomsförsäkringslagen.

I det under 2 behandlade ärendet har riks försäkringsanstalten sålunda föreslagit, att livränta till den av yrkessjukdomen drabbades änka, Anna Kjellin, skall utgå jämlikt nu gällande regler med 300 kronor för år i stället för med 112 kronor 50 öre, vilket belopp skulle utgå i enlighet med de vid tiden för sjukdomens yppande gällande bestämmelserna. Detta förslag har avstyrkts av försäkringsrådet. Med hänsyn till vad som upplysts rörande Anna Kjellins hälsotillstånd och ekonomiska förhållanden ansluter jag mig till det av riks försäkringsanstalten framlagda förslaget och förordar alltså, att livräntan bestämmes till 300 kronor för år.

Livränta och annan ersättning till den som drabbats av silikos skall beräknas på grundval av hans arbetsinkomst under året närmast före yppandet. Riks försäkringsanstalten har emellertid beträffande Wigert och Lindberg (p. 4 och 5) berört den avsevärda skillnaden mellan deras arbetsinkomster vid tiden för sjukdomens yppande och vid arbetsavbrottet. Försäkringsrådet har i denna del hänvisat till socialvårdskommitténs förslag om särskilda tillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare. Kungl. Maj:t har den 3 februari 1950 beslutat förelägga riksdagen förslag på grundval av socialvårdskommitténs betänkande i ämnet. Om sådana tillägg beräknas å de livräntor, som kunna komma att tillerkännas Wigert och Lindberg med utgångspunkt från deras arbetsinkomster när sjukdomen yppades, medför detta emellertid ett avsevärt ogynnsammare resultat, än om livräntorna beräknas å arbetsinkomsterna vid den tidpunkt då sökandena nödgades avbryta arbetet. Billighetsskäl synas tala för att ersättningarna här bestämmas på grundval av arbetsin-

komsten under året före arbetsavbrottet. Jag vill hänvisa till att ett liknande fall behandlades i propositionen 1947: 47, p. 4.

Från här föreslagna ersättningar torde i enlighet med förslag från riks-försäkringsanstalten böra avdragas belopp, som under berörda tid svara mot dels vad från erkänd sjuk-kassa utgivits eller kan komma att utgivas till följd av ifrågavarande yrkessjukdom, dels ock den minskning i folkpensionsförmåner, som skulle ha inträtt därest ersättning tidigare utgått.

Vad härefter angår det under punkt 6 återgivna ärendet (ersättning till Ingrid Ohlsson) synas även i detta fall billighetsskäl tala för bifall till framställningen. Jag tillstyrker därför, att Ingrid Ohlsson tillerkännes livränta av statsmedel med 2 400 kronor för år att utgå fr. o. m. den 7 juli 1949 så länge hon lever ogift.»

Utskottet. De i propositionen under punkterna 1—5 framlagda förslagen — vilka avse beredande av ersättning av statsmedel till av yrkessjukdomen silikos drabbade personer, respektive i ett fall till sådan persons efterlevande, utan hinder därav att ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagens bestämmelser av olika skäl icke kunnat tillerkännas vederbörande — ha icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker bifall till propositionen i dessa delar. Utskottet vill emellertid i anslutning till vad departementschefen därom anfört understryka önskvärdheten av att en mera generell reglering av hithörande ersättningsfrågor så snart ske kan kommer till stånd.

Vad härefter beträffar det under punkten 6 i propositionen framställda förslaget, avser detta att ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser skulle beredas änkan efter en person, som avlidit till följd av olycksfall i arbete, utan hinder av att makarnas äktenskap ingåtts först tre dagar efter olycksfallet. I betraktande av omständigheterna i det föreliggande fallet har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till propositionen jämväl i denna del.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. må utbetalas

1) i anledning av den yrkessjukdom, som Johannes Karlsson ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 5 oktober 1948, ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet;

2) till Anna Kjellin i anledning av den yrkessjukdom, som hennes avlidne man August Gunnar Kjellin ådragit sig, så länge hon lever ogift, en livränta å 300 kronor för år, räknat fr. o. m. den 15 mars 1948;

3) i anledning av den yrkessjukdom, som Gerhard Blomér

ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 7 november 1947, ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet;

4) i anledning av den yrkessjukdom, som Gustaf Wigert ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 25 februari 1947, ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet och Wigerts årliga arbetsförtjänst därvid beräknats till 3 670 kronor;

5) i anledning av den yrkessjukdom, som Gustav Emanuel Lindberg ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 4 september 1948, ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet och Lindbergs årliga arbetsförtjänst därvid beräknats till 4 800 kronor;

6) till Ingrid Ohlsson i anledning av det olycksfall, som hennes avlidne man Fred Allan Ohlsson ådragit sig, så länge hon lever ogift, en livränta å 2 400 kronor för år, räknat fr. o. m. den 7 juli 1949.

Stockholm den 28 mars 1950.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 65.
